
القاموس الثلاثي في فن العمارات الاسلام

بسم الله الرحمن الرحیم

واژه‌نامه سه زبانه معماری اسلامی

نویسنده:

علی استر آبادی

ناشر چاپی:

انتشارات مسجد مقدّس جمکران

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

واژه‌نامه سه زبانه معماری اسلامی

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور: واژه‌نامه سه زبان معماری اسلامی / به کوشش عمادی استرآبادی، علی. مهرداد قیومی بید هندی. مشخصات نشر: قم مسجد مقدّس جمکران، انتشارات، ۱۳۸۸. مشخصات ظاهری: ۱ ج (بدون شماره‌گذاری): جدول: ۱۱*۵/۱۶ س‌م. شابک: ۷-۱۹۵-۹۷۳-۹۶۴-۹۷۸ وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا موضوع: معماری اسلامی - - واژه‌نامه ها - چند زبانه موضوع: فارسی - - واژه‌نامه ها - - چند زبانه شناسه افزوده: قیومی بید هندی، مهرداد شناسه افزوده: مسجد مقدّس جمکران (قم) رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۸ ۲ و ۸۴ ع/۳۸۰NA رده‌بندی دیویی: ۹۱۷۶۷۱/۷۲۰ شماره کتابشناسی ملی: ۱۷۳۲۷۸۱ نام کتاب: واژه‌نامه سه زبانه معماری اسلامی به کوشش: سیّد علی عمادی آستر آبادی و مهرداد قیومی بید هندی صفحه‌آرا: امیرسعید سعیدی ناشر/ نوبت / تاریخ نشر: انتشارات مسجد مقدّس جمکران / اوّل / تابستان ۱۳۸۸ چاپ / تیراژ: پرستش / ۱۰۰۰ جلد قیمت: ۴۰۰ تومان شابک: ۷ - ۱۹۵ - ۹۷۳ - ۹۶۴ - ۹۷۸ تلفن و نمابر: ۷۲۵۳۷۰۰، ۷۲۵۳۳۴۰ - ۰۲۵۱ صندوق پستی: قم ۶۱۷ ستاد بازسازی عتبات عالیات مرکز با مشارکت استان قم و انتشارات مسجد مقدّس جمکران «حق چاپ مخصوص ناشر است»

واژه‌نامه سه زبانه معماری اسلامی

سیّد علی عمادی استرآبادی، مهرداد قیومی بید هندی(۱) تیر ۱۳۸۷ معماری در طول تاریخ مکان زندگی انسان بوده است. از این رو، واژه‌های معماری در همه زبان‌ها بخشی مهم از مجموعه واژگان زبان را تشکیل می‌دهد. پیداست که هرچه فعالیت معماری در جامعه‌ای گسترده‌تر و پررونق تر باشد و هرچه اهمیت معماری در نزد اهل زبان افزون‌تر، زبان آنان از نظر معماری غنی تر است. جامعه‌های اسلامی در سرتاسر جهان اسلام تا پیش از دوران جدید از فعال ترین جوامع انسانی در تاریخ بوده‌اند. از این رو، زبان‌های اصلی جهان اسلام عربی و فارسی و ترکی از نظر معماری بسیار غنی است. در این میان، زبان فارسی نقشی مهم ایفا کرده؛ آن‌چنان که بسیاری از واژه‌های فارسی به زبان‌های دیگر جهان اسلام و حتی به زبان‌های اروپایی راه یافته است. مجموعه‌ای که در پیش رو دارید حاصل تلاشی اولیه برای فراهم آوردن برابر های واژه‌های معماری تاریخی ایران به زبان‌های عربی و انگلیسی است. تهیه کنندگان در این کار علاوه بر تجربه شخصی، از لغت‌نامه های عمومی و تخصصی در زبان‌های یادشده بهره گرفته‌اند (از جمله: پرویز مرزبان و حبیب معروف، فرهنگ مصور هنرهای تجسمی، تهران، سروش، ۱۳۸۰). فهرست واژه‌های فارسی با استفاده از واژه‌نامه گنج نامه، فرهنگ آثار معماری اسلامی ایران تهیه شده است. بسیاری از واژه‌های تخصصی بدون ذکر مثال به درستی فهم نمی‌شود. همچنین هر اصطلاح فارسی ممکن است به معانی متعددی به کار رود که در واژه‌نامه دقیق باید آن معنا به نحوی مشخص شود. بنا براین، این واژه‌نامه آن‌گاه کامل خواهد شد که با توضیح معانی و نیز تصویر همراه گردد. افزون بر این، بسیاری از اصطلاحات معماری ایرانی و اسلامی در زبان‌های دیگر برابر ندارد و ناگزیر از نزدیک‌ترین واژه در آن زبان‌ها استفاده شده است.

القاموس الثلاثی فی فن العمارة الإسلامی

سید علی عمادی استر آبادی و مهرداد قیومی بید هندی تموز ۲۰۰۹م کانت و لا تزال الهندسة المعماریة علی مدی التاریخ، مؤی الإنسان و مکان حیاته. لـذلک فإنّ الإصطلاحات المعماریة فی جمیع اللغات تُعتَبر جزءاً هاماً فی اللّغة. و من الواضح جدّاً أنّهُ کلما توسّعت أنشطة الهندسة المعماریة فی المجتمع و ازدادت ازدهاراً، و کلما ازدادت الأهمیة المعماریة عند أصحاب اللغات، ازدادت ثروتها اللغویة عندهم. کانت المجتمعات الإسلامیة فی العالم کله قبل عصرنا الحاضر، من أکثر المجتمعات البشریة نشاطاً علی مدی التاریخ. لـذلک نجد أنّ أهم لغات العالم الإسلامی (العربیة - الفارسیة - الترکیة) تزخرُ بالإصطلاحات و الکلمات المعماریّة. و قد لعبت اللغة الفارسیة دوراً هاماً فی هـذا المجال، و دخل الکثیر من مصطلحاتها و کلماتها لیس فی لغات العالم الإسلامی فحسب بل تعدتها إلی اللغات الاوربیة أیضاً. إنّ مجموعة الکلمات و الإصطلاحات الموجودة بین یدیکم الآن ماهی إلاّ مساعی تمهیدیة لتقدیم المرادفات اللغویة المعماریة لتاریخ إیران باللغتین العربیة و الإنجلیزیة. فبالإضافة إلی الخبرات الخاصة للقائمین بإعداد هذا المسرَد اللغوی، فإنهم استلهموا الکثیر من کِلتا اللغتین عن طریق مراجعتهم لموسوعات اللغة، العامة منها و الخاصّة (أهمها: برویز مرزبان و حبیب معروف، القاموس المصوّر للفن التشکیلی، طهران، سروش، عام ۲۰۰۰ م). لقد تمّ إعداد قائمة الکلمات الفارسیة بالإستعانة بقاموس کنج نامه، قاموس آثار الهندسة فی فن العمارة الإسلامی الإیرانی. إنّ الکثیر من الإصطلاحات و الکلمات الخاصّة لا یمکن فهمها جیداً من غیر ذکر مثالٍ علی ذلک، و کذلک یمکن أن یکون لکلّ کلمةٍ أو إصطلاحٍ فی اللغة الفارسیة أکثر من معنیً واحد و یکون من الضروری توضیح ذلک المعنی بشکل أدّق فی القاموس. بناءاً علی ذلک فإنّ القاموس اللغوی لا یکتمل إلّا مَع وجود الصّور إلی جانب شرح المعنی. أضف ألی ذلک، أنّ الکثیر من إصطلاحات الهندسة المعماریّة الإیرانیّة و الإسلامیّة لا نجد لها مرادفات باللغات الأخری، ممّا یضطرّنا للجوء إلی أقرب معنی للمصطلح فی تلک اللغة.

In the name of God

Trilingual Glossary of Islamic Architecture Sayyid Ali Emadi Estarababdi، Mehrdad Qayyoomi Bidhendi (۲)July،۸۰۰۲ of anyArchitecture has been the habitat of human beings throughout history. architectural terms whenArchitectural terms have، therefore، made up an important part practiced throughout the society andlanguage. Evidently، language becomes richer in linguist. Until nodern times، Islamic societiesarchitecture is widely and buoyantly human societies of the history. The main Islamicwhen it is important for the are thus very rich in terms ofwere the most activeـج Arabic، Persian، and Turkish languagesarchitecture. Persian has played a key role here، as demonstrated by thelanguages - European languages.many Persian terms which have found their way through other of the Muslim territories، as other well as architecturalThe booklet in front of you is the result of an initial effort towards personal experience.finding English and Arabic equivalents for Persian historic mentioned languages)e.g.terms. The authors have used، in addition to their Persian list of words was prepared basedgeneral and technical ruf،تdictionaries in the Ganjnameh: The Encyclopedia of Persian IslamicMarzban & Ma ۱۰۰۲(. The Architecture.on the lexicon of meanings whichMany of technical terms could not be understood without examples. glossary. This glossary wouldFurthermore، a Persian term can be used with different explanations and figures. Furthermore.have to be somehow clarified in an accurate Persian architecture do not have equivalents inthus be words with the closest meanings were thus ؛ complete when it includes languages
زِیف، ikan;h;abc ردیف واژه آوانوشته عربی انگلیسی ۱ آب‌چکان used.many terms in Islamic and other
outbond شَناوی ajur-i rasta آجر راسته brick ۳ قَرمید، طابوق، آجرّ، طوبـة ajur آجر drops، stillicidium ۲ سُدْفَة
بُرطاش، عَتَبة، أُسکوفَة astana آستانه dado ۶ إزار izara ازاره header bond ۵ آدیـة ajur-i kalla آجر کله ۴
iwan، ivan ایوان ayvan ایوان kitchen ۸ مطبخ ana;h;ashpazk آشپزخانه holy ۷ ؛ threshold ؛ shrinesill
۱۱ ؛ city wall ؛ rampartbulwark ؛ bailey سُور baru بـارو wind catcher ۱۰ مَلقَف، بادهَنج badgir ۹ بادگیر
بازار bazar سوق ۱۲ bazaar، souk بـازارچه a;h;bazarc سُوَیقَة ۱۳ small bazaar بـازار سرپوشیده -قَیساریة
۱۴ bazaar باغ bag;h; حدیقة، بُستان، رَوْضة، حائط garden؛ park ۱۵ برج burj برج، صرح، تامور ۱۶ tower برج
(در کنج بارو) burj بُرجٌ رُکْنی ۱۷ crossing tower، keep برج (در میان بـارو) burj بُرجٌ ضِلْعی ۱۸ wall tower
برجک burjak بُرَیج ۱۹ pinnacle برش افقی i ufuqi-;h;buris المسقط الافقی ۲۰ plan برش عمودی i-;h;buris
`amudi المقطع الرأسی ۲۱ section بقعـه buq`a بقعـة، مقام، مرقـد ۲۲ shrine، mausoleum بیمارستان
bimaristan مُستَشفی، مارِستان، دارالشفاء مصحة، بیمارستان ۲۳آh tel Dieuhospital، maison Dieu بند (در میان
آجر و سنگ) band کِحلة، حِلّ ۲۴ joint، pointing پاستون pasutun قاعدة العمود ۲۵ base پاطاق pataq مُنطلق
الطاق، خِدّارة، رِجْل العقد ۲۶ spring پا کار pakar منطلق القوس، خِدّارة ۲۷ impost پا گرد ۲۸ landing- pagard
پستو pastu دَیکونـة، داکونـة nook ؛ ۲۹ backroom پشت بغـل pus;h;t-bag;h;۳۰ al spandrel پشت بند
pus;h;t-band دعام، زافرة ۳۱ buttress پله Pilla مَصْعَد، دَرَج، سُلّم، مِرْقاة stairs؛ staircase؛ ۳۲ step پوش (در
گنبد) pus;h; ۳۳ shell پی pay أساس، رُبض، وَطیدة ۳۴ foundation پیاده رو piyadarow رَصیف pavement؛
۳۵ sidewalk پیچ pic;h; إطارٌ حلزونی ۳۶ spiral frame پیشانی ani;h;pis إعلَی الواجهة، طَنْف ۳۷ entablature
تالار talar رَدْهَة، قاعة، بَهْو ۳۸ hall تراز taraz مُستَوی ۳۹ level ترک tark ضلع، فصّ -hedron؛ - ۴۰ hedral تزیین
tazyin زَخرفة ornament ؛ ۴۱ decoration تصویر سه‌بعدی tasvir-i si-bu`di فُرجة perspective ؛ -۳D
۴۲ image تکیه takya تَکِیّة ۴۳ takya توپزه taviza جانحة rib؛ nervure؛ ۴۴ groin تیر tir بُرطوم، رافدة، جِسْر، جائز
beam؛ stud؛ ۴۵ post تیغه a;h;tig حجار، قاطع ۴۶ partition wall تیمچه timc;h;۴۷ a timcha جان‌پناه -jan
panah حاجز، دَرابْزین ۴۸ railing، parapet جرز jirz جرز ۴۹ pier جزء قوس -فَقْرة، صُنْجة ۵۰ sector چار سو/ چار
سوق/چهارسو/ چهار سوق c;h;arsu/c;h;arsuq تربیع، تربیعة ۵۱ charsu، chahharsu چراغ c;h;irag;h; مِصْباح،
سِراج lamp؛ luster؛ ۵۲ light چشمه c;h;as;h;ma خصاص، کوّة ۵۳ opening چفت c;h;۵۴ ift -cove چلچراغ
c;h;ilc;h;irag;h; ثُریا، قندیل، مِشرَجَة، تَنّور luster؛ ۵۵ lustre حجره hujra حُجرة، غُرفة hujra؛ ۵۶ room حسینیه
husayniya حسینیة ۵۷ husseiniya حوضخانه hawz-k;h;۵۸ ana -hawz-khana حیاط hiyat)hayat(باحة،
ساحة، بُدحة ward ؛ courtyardcourt ؛ yard؛ patio؛ ۵۹ حیاط خلوت hayat k;h;alvat -cortile؛ ۶۰ patio
حیاط زاویه hatat-i zaviya صحنٌ رُکنی ۶۱ corner cortile حیاط مرکزی/ حیاط میانی hayat-i miyanihayat-i
markazi / صحنٌ مرکزی، عِدّی، ساحة ۶۲ central court خان k;h;an خان، خَوْش caravanserai؛ ۶۳ khan
خانقاه k;h;aniqah خانقـاة، تَکِیـة، زاویـة ۶۴ Sufi hospice خـانه k;h;ana دار، بَیـت، فِراش، مَنْزِل، مَسـکَن
domicilehouse؛ ۶۵، home، adode خشت k;h;is;h;t طوبةٌ طینیـة، لَبِن ۶۶ mud brick خط بنّایی k;h;att-i
bannayi خـطٌّ زَخْرَفی بالقَرامیـد ۶۷ Banna'i Kufic script خنـدق k;h;andaq خَنـدَق ۶۸ trench خورشیدی
k;h;urshidi مُنوَر، شمسیةٌ هلالی أو نصف دائری ۶۹ demilune خیابان khiyaban شارع ۷۰ street دارالاماره rah
darul-ima'ت دارُ الإمارة ۷۱ government house دارالایتام darul m-'ayta دارُ الأیتام ۷۲ orphanage
دارالحفّاظ darul-huffaz دارُ الحُفّاظ ۷۳ Quran recitershouse of the holy دارالحکومه darul-hukumah
دارُ الحکومة ۷۴ government house دار السیاده darus-siyadah دارُ السِّیادة Prophetdescendants of
۷۵ thehouse of the دارالضیافه daruz-ziyafah دارُ الضِّیافة ۷۶ guest house دالان dalan دَهلیز
passageway؛ ۷۷ gallery درگاه dargah باب، عِتک، وِلاج ۷۸ doorway دروازه darvaza باب، بوّابة، رِتاج
۷۹ gateway دریاچه daryac;h;a بُحیرة، بحرة، بِرکة ۸۰ pool دستگاه ورودی entrance- dastgah-i vorudi
۸۱ system دولت خانه dawlat-k;h;ana ناحیة القصور ۸۲ palace complex دهانه dahana فتحة، کُوشة bay؛
۸۳ opening دهلیز dihliz دَهلیز hallway؛ ۸۴ enterclose دیوار divar جِدار، حائط ۸۵ wall دیوار بلند divar-i
buland جَدیر tall wall؛ ۸۶ bailey دیوار شهر divar-i s;h;ahr سور bailey؛ rampartbulwark؛ city wall؛
۸۷ دیوار کوتاه divar-i kutah فَصیل ۸۸ short wall، parapet دیوان خانه divank;h;ana دیوان
chancerygovernment bureau ؛ ۸۹ ذرع (ذراع) zar)`zira (`ذِراع) ذرع ۹۰ `zira - cumit راسته بازار
rasta-bazar سوق، رَحبة ۹۱ bazaar main lane راسته rasta سوق، سِماط ۹۲ bazaar main lane راهرو
rahraw مجاز، مَسْلَک، مَعْبر hallway؛ ۹۳ passageway رباط ribat رباط ۹۴ Sufi caravanserai رج raj ساف،
دِمص، مِدْماک ۹۵ course رخ بام bam-;h;ruk إفْریز، طَنْف ۹۶ eaves رسمی بندی rasmi -bandi نوعٌ من زخارفِ
السَّقف بـالعقود و الحنایـا ۹۷ ribbed vaultdecorating رف raf رَفْرَف، رَفّ shelf ؛ ۹۸ rack رواق
riwaq)ravaq(rowaq / رِواق، رُواق، مُجَنّبة portico؛ ۹۹ arcade روزن/ روزنه rawzana / rawzan رَوْزَنة، کُوَّة
eye؛ skylight؛ ۱۰۰ opening زاویه zaviya زاویـة، رُکن، فرجة angle؛ ۱۰۱ corner زیرزمین zirzamin سِرداب،
طارِمة، قَبْو ۱۰۲، undergroundbasement ساباط sabat ساباط ۱۰۳ archway ساروج saruj جَیار mortar؛
۱۰۴ concrete ساقه گنبد saqa-yi gunbad طَبّانة، رَقَبةُ القبّة ۱۰۵ drum سایبان sayaban سَقیفة، ظُلّة، مظّلة، عرش،
صُوان baldachin؛ ۱۰۶ awning ستون دو قلو sutun-i duqulu عمودانِ مُلاصِقانِ ۱۰۷ twin columns سرداب/
سردابه sardab/sardaba سِرداب serdabbasement، underground؛ ۱۰۸، cellar سردر sardar بوّابة، رتاج
۱۰۹ portal سر ستون sarsutun تاجُ العمود ۱۱۰ capital سرسرا sarsara باحة، قاعة gallery؛ hall؛ ۱۱۱ lobby
سفره خانه sufra-k;h;ana غُرفة الطّعام ۱۱۲ canteen، dining room سقاخانه saqqa-k;h;ana سَبیل -saqqa
k;h;۱۱۳ ana سقف saqf سَقف، سَمْک، سَماوة، غَما، قَریعة ۱۱۴ ceiling سقف ثانوی counter- saqf-i sanavi
۱۱۵ ceiling سقف شیب دار saqf-i shibdar سَقفٌ سَنامی، جَمَلون bent roof؛ ۱۱۶ gable roof سنتوری santuri
بُرنیطةُ الشُّبّاک ۱۱۷ pediment سنگ sang حَجَر، حِجارة ۱۱۸ stone، lapis سیم گل sim-gil سِیاع -special mud
۱۱۹ straw mix شارستان s;h;aristan- s;h;۱۲۰ aristan شاه نشین s;h;ah-nis;h;in أریکة، سریر، عرش، مَصْطَبة
۱۲۱ alcove شباک s;h;abak شبیکه ۱۲۲ lattice شربت خانه s;h;arbat-k;h;ana غُرفةُ الشّراب ۱۲۳ pantry
شمسه s;h;amsa شمسة، نجمةٌ مرکزیـة roundel؛ ۱۲۴ central star شیروانی s;h;irvani سقفٌ سَنامی حدیدی،
جَمَلون ۱۲۵ galvanized iron roof صحن sahn صَحن، فِناء ۱۲۶ court، yard صفه suffa صُفّة، ظُلّة، مِصْطَبة
platform؛ ۱۲۷ estrade صندوق خانه sanduq-k;h;ana خِزانة، دَوْلاب، ثمیلة ۱۲۸ closet صندوق قبر sanduq-i
qabr صُندوقُ القبر ۱۲۹ chest of tomb ضریح zarih ضَریح ۱۳۰ transenna، metal burial chamber طارمی
tarami حاجزٌ مُفَرَّغ، حُلقُق railing؛ ۱۳۱ banister طاسه tasa دَلّایة ۱۳۲ muqarnas unit طاق taq طاق، عَقْد، قَوْس
vault؛ ۱۳۳ arch طاق آهنگ taq-i ahang طاق، أزَج، قَبْو barrel vault؛ vault ۱۳۴ tunnel طاق تخت taq-i
tak;h;t طاقٌ مُستَوی ۱۳۵ plane vault طاقچه taqc;h;a مِشکاة ۱۳۶ niche طاق کمر پوش taq-i kamarpus - h
۱۳۷ counter ceiling طاق مـدوّر taq-i mudavvar قُبّة cupola؛ ۱۳۸ dome طاق نما taq-nama طاقة، مِشکاة
۱۳۹ blind arcade طاق و تویزه groined vault- taq-u taviza ۱۴۰ طرّه turra کابُولی، بارِزة، خَرجة cornice؛
۱۴۱ console طوقه tawqa طَوقَة ۱۴۲ dome curb عرقچین ` araqc;h;in أعلَی القُبّة، طاسة skull-cap of dome
۱۴۳ غرفه g;h;urfa غرفة gallery؛ ۱۴۴ small room غسال خانه g;h;assal-k;h;ana مغتسل ۱۴۵ mortuary غلام
qab   frame

گردش g;h;ulam-gardish رُواق، مَجـــــــازٌ   قـــــــــاطع   ۱۴۷ passagewayambulatory ۱۴۶ ...

قبه qubba قُبّة domecupola؛ small dome؛ ۱۴۸ قرنیز qarniz کورنیش ۱۴۹ cornice قصر qasr قصر، صَرْح، رَبَة
۱۵۰ palace قلعه qal`a قلعة، حُصن، صیصة ۱۵۱ fortress قنات qanat قَناة ۱۵۲، qanatsubterranean canal
قندیل qandil قندیل luster؛ ۱۵۳ lustre قوس qaws قَوس، عَقـد، حَنیرة ۱۵۴ arch قوس تیزه دار qaws-i tizadar
عَقْدٌ مُنْکَسِرٌ أوْ مَکسور، عَقْدٌ مُدَبَّب ۱۵۵ pointed arch قهوه‌خانه qahva-k;h;ana مَقْهی ۱۵۶ coffeehouse کاخ
kakh قصر، صَرْح ۱۵۷ palace کار بندی karbandi زَخْرَفةٌ فی السَّقفِ بالعُقودِ وَ الْحَنایا ribbed vaultdecorated
vault؛ ۱۵۸ کاروانسرا karvan-sara خان، خَوْش caravanserai؛ ۱۵۹ khan کاشی kas;h;i خَزَف، قاشی، قاشانی
tiletile؛ faience tile؛ ۱۶۰ glazed کاشی معرق kas;h;i-yi mu`arraq فُسَیفِساء ۱۶۱ mosaic faience کاشی
هفت رنگ kas;h;i-yi haft-rang خَزَفٌ مُلَوّن cuerda seca polychrome tile؛ ۱۶۲ کاهگل kahgil تِبن، قِصْرین
۱۶۳ mud-straw mix کتیبه katiba کَتیبة ۱۶۴ inscription کریاس kiryas دَهلی ۱۶۵ vestibule کفش کن
kafs;h;-kan حجرة نعـال ۱۶۶ antechamber کلاهک kulahak مَنْوَر، طِربال ۱۶۷ lantern کنگره kongora
شُرَفة، شُرّافة ۱۶۸ battlement کوبه kuba مِطْرَقَةُ الْباب، ضَبّة knocker؛ ۱۶۹ door knocker کوشک kus;h;k
صَرْح palace؛ ۱۷۰ kiosk گچبری gac;h;-buri تجْصیص، نَقْشٌ فی الْجِصّ ۱۷۱ stucco decoration گره girih
أُنْشوطة، عُقْدة girih؛ ۱۷۲ knotwork گره چینی girih-c;h;ini تشبیک fretwork؛ ۱۷۳ knotwork گریو giriv
طَبّانة، رَقَبةُ القُبّة ۱۷۴ drum گلدسته guldasta شُرَافَةُ الْمِئذَنة، شُرَفَةُ الْمِئذَنة ۱۷۵ gallery at the top of a minaret
گنبد gunbad قُبّة، خَوْذة ۱۷۶ dome گنبـد خانه gunbad-k;h;ana حُجرة مُقَبّبة chamber؛ domed rotunda
hall؛ ۱۷۷ domed گنبـد رُک gunbad-i ruk قُبّةٌ هِرَمیـةٌ أوْ مَخروطِیة dome؛ frank dome pyramidal dome؛
۱۷۸ conical گنبد شلجمی gunbad-i s;h;aljami قُبّةٌ مُکافیةٌ شَلْغَمِی ۱۷۹ turnip dome گوشوار gus;h;- var
۱۸۰ corner upper roo گوشواره gushvara حَنیـة، عَقْدُ الزّاویة ۱۸۱ squinch لچکی lac;h;aki بَنیقة spandrel
۱۸۲ لـوح/ لـوحه lawha / lawh لَوْح، لَوْحـة slab ؛ ۱۸۳ tablet ماده تاریـخ madda-tarik;h; تاریخُ الأبجدی
۱۸۴ chronogram مـأذنه ma`zana مِئذَنـة ۱۸۵ adhan tower، adhan gallery محجر mahjar مَحْجَر
۱۸۶ railing، fence، parapet محراب mihrab مِحْراب، حَنیة prayer، almehrab، almihrab niche mihrab
۱۸۷ niche، محله mahalla حارة، خُطّة، حَی ۱۸۸ quarter محور mihvar مِحْوَر ۱۸۹ axis محور تقارن mihvar-i
taqarun مِحْوَر التقـارُن ۱۹۰ ،symmetry axisaxis of symmetry مدخل madk;h;al مَدْخَل ۱۹۱ entrance
مَیدَرَس madras مَـدْرَس ۱۹۲ classroom، class-hall مـدرسه madrasa مَدْرَسـة muslim school college
۱۹۳ a، medrese، madrasah or مستراح mustarah مَبال، مَبْرَز، مِرْحاض ۱۹۴ lavatory مسجد masjid مَسجِد،
عُمْر ۱۹۵ mosque مسجد جامع/ مسجد جمعه masjid-i jami masjid-i jum`a /` جامع ۱۹۶ Friday mosque
مسجد مدرسه masjid-madrasa مَسجِد مَدْرَسة ۱۹۷ mosque-medrassah مصلا musalla مُصَلّی musalla
۱۹۸ مضیف muzif مُضیف، مَضافة، ثَوی ۱۹۹ mudhif مطبخ matbak;h; مطبخ ۲۰۰ kitchen معرّق mu`arraq
فُسَیفِساء ۲۰۱ mosaic معقّلی mu`aqqili زَخْرَفةٌ تَشبیکی بالقَرمیـد أوْ بالْخَزَف ۲۰۲ Kufic inscription in tilework
مقبره maqbara مَقْبَرة، مَقام، ضَریح ۲۰۳ tomb، shrine مقرنس muqarnas مُقَرنَص ۲۰۴ muqarnas مقصوره
maqsura مَقْصُورة ۲۰۵ maksoureh ملاط malat مَلاط ۲۰۶ mortar منار/ مناره manara / manar مَنار، مَنارة
۲۰۷ minaret منارک manarak مَنارٌ قَصیر ۲۰۸ small minaret منبت کـاری munabbat-kari نَقْرٌ فی الْخَشَب
۲۰۹ marquetry منبر minbar مِنْبَر ۲۱۰ minbar، mimbar منطقه گـذار (بین پـایه گنبـد و گنبـد) mantaqa-yi
guzar منطقةُ إنْتِقال ۲۱۱ transition zone مهتابی mahtabi أریکة، دکّان، طایة ۲۱۲ terrace میدان maydan مَیدان
۲۱۳ square میـدانچه maydanc;h;a مَیدانٌ صَغیرٌ ۲۱۴ small square نقاره‌خانه naqqara-k;h;ana حُجرة
النُّقاریة naqqara-k;h;۲۱۵ ana نقش naqs;h; نَقش decoration؛ ۲۱۶ design نقش مایه naqs;h;- maya
۲۱۷ motif نقشه naqs;h;a تَصمیم، مُخَطّط drawing؛ ۲۱۸ plan نما nama واجِهَة، أصِید elevation؛ façade
۲۱۹ نوان‌خانه navan-k;h;ana دارُ المساکین ۲۲۰ asylum نور گیر nurgir ناوِذة، مَنْوَر ۲۲۱ light نیم ستون -nim
sutun سُوَیریـة، عُمَیـد ۲۲۲ ،half-columndemi-column نیـم شـش nim-s;h;is;h; نِصـفُ الْمُسـدَّس -semi
۲۲۳ hexagon نیم طاق nim-taq نِصفُ الطّاق، نِصفُ الْعَقْـد نیمبقه نِصفُ الطّابق semi-vault؛ ۲۲۴ semi-arch نیم
طبقه nim-tabaqa نِصفُ الطّابق ۲۲۵ semi-floor نیم گنبـد nim-gunbad نِصفُ الْقُبّة، حَنیة - half، semidome

۲۲۶ dome نیم هشت tʒhʒnim-has نِصفَ المُثَمَّن ۲۲۷ semi-octagon ورودی vurudi مَدْخَل، سُدْفة entrance ۲۲۸ وضو خانه anaʒhʒvuzuk مُتَوَضَّأ، مِیضَأة، حُشّ ۲۲۹ ablution house هره hirra إفْرِیز، زِفْر ۲۳۰ windowsill هشت tʒhʒhas مُثَمَّنُ الزَّوایا ۲۳۱ octagon هشت و نیم هشت tʒhʒt-u-nim-hasʒhʒhas مُرَبَّع الْمُشَطَّب beveled ۲۳۲ square هشتی tiʒhʒhas دَهْلیز، مَدْخَلٌ مُثَمَّن، کُنَّةُ الْباب ۲۳۳ vestibulevestibule، entrance هلالی hilali هِلالی، مُنَوَّر demilunehila

پی نوشت ها

۱) استادیار دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی ۲) Associate Professsor، Faculty of Architecture and Urban Planning، Shahid Beheshti University.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱) با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹ بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند. مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است. اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید. از جمله فعالیتهای گسترده مرکز : الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و... د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴) ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و... ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ... ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶ وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱) نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله. شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱-۰۶۰۹-۵۳به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید ارزش کار فکری و عقیدتی الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید». التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟». [سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد». مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه ای
اصفهان
WWW
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹